

***Методичні рекомендації щодо написання
курсівих робіт***

для здобувачів фахової передвищої освіти

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

23 Соціальна робота

**спеціальності 231 Соціальна робота, 012 Дошкільна
освіта, 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ВИМОГИ ДО КУРСОВИХ РОБІТ	6
1.1. Загальний опис мети написання курсової роботи.....	6
1.2. Структура курсової роботи.....	6
1.3. Детальна характеристика вступу до курсової роботи.....	7
1.4. Характеристика теоретичного розділу.....	9
1.5. Характеристика практичного розділу курсової роботи.....	10
1.6. Характеристика загальних висновків курсової роботи	10
1.7. Характеристика додатків	11
1.8. Підготовка до захисту і захист курсової роботи.....	11
1.9. Критерії оцінювання курсової роботи	11
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	15
2.1. Загальні вимоги щодо оформлення робіт	15
2.2. Вимоги до наукового тексту.....	27
ДОДАТКИ.....	31

ВСТУП

Науково-дослідна робота є обов'язковою складовою освітньої програми підготовки здобувача фахової передвищої освіти. Узагальнення науково-педагогічного досвіду реалізують компетентнісний підхід до організації фахової передвищої освіти, мають індивідуалізований характер, враховують професійну спрямованість та пізнавально-наукові інтереси здобувачів фахової передвищої освіти. Відтак, підготовка курсових робіт виступає важливою формою самостійної роботи здобувачів, що відображає результати їхньої науково-дослідної роботи та формує у них *інтегральну компетентність*, пов'язану зі здатністю розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі освіти.

При виконанні курсових робіт у здобувачів формуються:

- *загальні компетентності*, що виражаються у здатностях застосовувати набуті знання при організації теоретичного та практичного дослідження, критично оцінювати теоретичний та практичний матеріал, генерувати нові ідеї щодо розвитку проблематики дослідження;

- *спеціальні компетентності*, що виражаються у здатностях оперувати категоріально-понятійним апаратом, розуміти природу виникнення, формулювати аргументовані висновки та рекомендації, дотримуватись норм професійної етики.

У результаті виконання курсових робіт здобувач фахової передвищої освіти набуває *умінь*:

- обґрунтовувати актуальність курсової роботи;
- визначати об'єкт і предмет курсової роботи;
- формулювати цілі та задачі курсової роботи;
- здійснювати пошук інформації та аналіз літературних джерел;
- планувати дослідження;
- підбирати методики;
- дотримуватись процедури дослідження;
- здійснювати кількісну та якісну обробку даних дослідження;
- інтерпретувати отримані результати дослідження;
- робити самостійні висновки за результатами власних досліджень;
- правильно оформлювати наукову роботу.

Мета курсової роботи полягає у: оволодіння здобувачами фахової передвищої освіти навичками та досвідом виконання наукового дослідження, розвиток здатності здійснення виконання творчої самостійної роботи, оволодіння загальними і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглиблене вивчення будь-якого питання навчальної дисципліни. Курсова робота готується здобувачем фахової передвищої освіти самостійно, під керівництвом викладача. *Для здобувачів фахової передвищої освіти курсова робота має реферативний характер.*

В курсових роботах реферативного характеру послідовно викладаються результати дослідження за обраною темою; проводиться дослідницька діяльність здобувачів фахової передвищої освіти з максимальним ступенем

репродуктивності. Мета такої роботи – систематизація вивченого матеріалу з теми. За умови правильного вибору теми вона може набути більше дослідницьких, пошукових рис, а менше навчальних характеристик. Творчий характер роботи надає самостійний підхід до аналізу психолого-педагогічних досліджень, зіставлення різних точок зору на проблему, оцінні судження з основних теоретичних положень, а не описовий виклад результатів дослідження на дану тему. Наприклад: «Основні підходи до використання наочності у сучасному закладі дошкільної освіти» та ін.

Перевага у виборі тематики курсових робіт повинна надаватися роботам дослідницького характеру, адже саме вони сприяють формуванню власне усїєї сукупності дослідницьких умінь здобувача фахової передвищої освіти, забезпечують проведення ним узагальнення передового науково-педагогічного та власного досвіду. Дослідження такого типу дозволяють підготуватися до написання курсових робіт, сприяють професійному розвитку та зростанню.

Основні етапи написання роботи

1. добір теми, настановна консультація;
2. затвердження графіку виконання роботи;
3. складання бібліографії з теми;
4. вивчення літературних джерел із теми дослідження;
5. затвердження плану курсової роботи;
6. формування наукового апарату;
7. додаткове вивчення літератури;
8. збір емпіричного матеріалу (проведення спостережень, опитування, тестування);
9. підготовка першого варіанту роботи (до виходу на переддипломну практику);
10. перевірка керівником першого варіанту роботи;
11. внесення змін до плану та змісту роботи;
12. оформлення остаточного варіанту роботи згідно вимог;
13. подача курсової роботи керівнику (за 3 тижні до захисту);
14. захист курсової роботи.

РОЗДІЛ 1. ВИМОГИ ДО КУРСОВИХ РОБІТ

1.1. Загальний опис мети написання курсової роботи

Курсова робота – це форма самостійної творчої роботи здобувача освіти, спрямована на вивчення конкретної проблеми. Вона виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних при вивченні навчальних дисциплін і є певним підсумком здобутих здобувачем фахової передвищої освіти теоретичних знань, практичних умінь і навичок. Це – своєрідний творчий екзамен, який дозволяє перевірити рівень самостійності мислення автора, його вміння збирати й опрацьовувати матеріал, робити узагальнюючі висновки.

Тематика курсових робіт має відповідати завданням навчальної дисципліни з урахуванням науково-практичних інтересів здобувачів фахової передвищої освіти. Матеріали курсової роботи можуть бути використані для подальшої дослідницької роботи.

Метою курсової роботи є:

- 1) стимулювання здобувачів фахової передвищої освіти до самостійного наукового пошуку;
- 2) поглиблення знань здобувачів фахової передвищої освіти;
- 3) розвиток умінь самостійного критичного опрацювання науково-педагогічних джерел;
- 4) реалізація набутих знань щодо підбору та використання адекватних темі методів дослідження;
- 5) розвиток умінь і навичок узагальнювати й описувати отримані результати дослідження.

Вибір теми дослідження. Обрання теми роботи є першим і надзвичайно важливим кроком. Обираючи тему, слід враховувати її актуальність, можливість проведення запланованих досліджень у конкретних реальних умовах за час, відведений на виконання роботи. Обрання теми визначається насамперед тим, чи може здобувач освіти організувати дослідження: проаналізувати літературу з обраної проблеми, підібрати методики, знайти потрібну кількість досліджуваних і мотивувати їх. З метою виконання загальнодержавних завдань рекомендовано використовувати тематику курсових робіт національно-патріотичного змісту.

1.2. Структура курсової роботи

Курсова робота має таку структуру:

- Титульний аркуш (див. додаток А)
- Зміст (1 стор.)
- Перелік умовних позначень (за необхідності)
- Вступ (1- 1,5 стор.)
- Основну частину
- Висновки (1-1,5 стор.)
- Список використаних джерел – **15-20 найменувань**
- Додатки (за необхідності).

1.3. Детальна характеристика вступу до курсової роботи

ВСТУП курсової роботи повинен містити у чіткій послідовності такі компоненти:

Актуальність – розкриття причин важливості дослідження обраної теми саме сьогодні, а також яке суспільне значення має дослідження обраної теми. Обсяг актуальності у змісті курсової роботи має сягати 1/3 обсягу сторінки.

Наприклад:

Тема: «Лінгвістична казка як засіб формування граматичної компетенції дітей середнього дошкільного віку».

Актуальність. В сучасних умовах функціонування і розвитку системи народної освіти як ніколи гостро стоїть завдання підвищення ефективності навчання і виховання підростаючого покоління. Це передбачає вдосконалення всіх ланок системи народної освіти, поліпшення якості професійної підготовки педагогів.

В ряду завдань, що стоять перед дошкільною установою, важливе місце займає успішне навчання правильної, добре розвиненої мови.

Гарна мова – найважливіша умова всебічного повноцінного розвитку дітей. Чим багатше і правильніше мова дитини, тим легше їй висловлювати свої думки, тим ширше їх можливості в пізнанні навколишньої дійсності, набагато змістовніші і повноцінні стосунки з однолітками і дорослими, тим активніше здійснюється їх психічний розвиток. Тому так важливо піклуватися про своєчасне формування мовлення дітей, про її чистоту і правильність, попереджаючи і виправляючи різні порушення, якими вважаються будь-які відхилення від загальноприйнятих норм даної мови.

Тому дане питання є актуальним й зараз та потребує детального вивчення.

Об'єкт, предмет курсової роботи

Об'єкт та предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне та часткове.

Об'єкт курсової роботи – відносини, процес чи явище, що породжують проблему, проблемну ситуацію й обираються для вивчення. У загальному вимірі, об'єкт – це відповідь на запитання:

«Що досліджується?».

Предмет курсової роботи міститься у межах об'єкта; це – певна частина чи аспект об'єкта, що безпосередньо досліджується.

Наприклад:

Тема: «Стили керівництва – основа комунікації керівництва закладу освіти з педагогічним колективом»

Об'єкт – управлінська діяльність керівника закладу освіти. Предмет – стилі керівництва як система комунікації керівника закладу освіти з педагогічним колективом.

Наприклад:

Тема: «Лінгвістична казка як засіб формування граматичної компетенції дітей середнього дошкільного віку»

Об'єкт – формування граматичної компетенції дітей середнього дошкільного віку.

Предмет – особливості формування граматичної компетенції дітей середнього дошкільного віку за допомогою лінгвістичної казки.

В окремих роботах гіпотеза може бути відсутня.

Гіпотеза курсової роботи – це припущення, яке є відповіддю на поставлену проблему наукового дослідження. Гіпотеза передбачає шляхи розв'язання основного питання і тому вона потребує перевірки. При проведенні дослідження може перевірятись не один, а декілька варіантів припущень (гіпотез). У таких випадках існує більша вірогідність одержання позитивних результатів.

Наприклад:

Гіпотеза – формування граматичної компетенції дітей середнього дошкільного віку є дуже важливим, і має вплив на все подальше життя особистості. А за допомогою лінгвістичної казки цей процес можна полегшити, покращити та пришвидшити.

Мета курсової роботи – це очікуваний результат вашої роботи, що дозволяє вирішити проблему, поставлену в курсовій роботі.

Наприклад:

З теми «Стили керівництва – основа комунікації керівництва закладу освіти з педагогічним колективом»

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні особливостей застосування стилів керівництва як засобу комунікації керівника закладу освіти з педагогічним колективом.

Наприклад:

З теми «Лінгвістична казка як засіб формування граматичної компетенції дітей середнього дошкільного віку»

Мета дослідження визначити й описати формування граматичної компетенції в дітей середнього дошкільного віку за допомогою лінгвістичної казки.

Завдання курсової роботи.

Це ті конкретні кроки, що визначаються на основі сформульованої мети. Кожному завданню відповідає певний етап роботи, що має бути визначений у змісті курсової. Зокрема у курсовій роботі достатньо 2-3 завдань.

Наприклад:

1. *Розкрити поняття «граматична компетенція» дитини дошкільного віку.*

2. *Проаналізувати психолого-педагогічні засади формування граматично правильного мовлення в дошкільнят.*

3. *Охарактеризувати особливості оволодіння дітьми граматичною культурою мови.*

4. *Визначити методи і прийоми розвитку граматичної компетенції дошкільнят.*

5. *Експериментально дослідити процес формування граматичної компетенції дітей середнього дошкільного віку в процесі роботи з лінгвістичною казкою.*

Методи дослідження. Приклади формулювань методів дослідження.

Методи дослідження – це сукупність прийомів чи операцій практичного чи теоретичного направлення, підпорядкованих вирішенню конкретної проблеми.

До групи **теоретичних методів** належать:

- **узагальнення**, що виявляється у мисленнєвому об'єднанні предметів, явищ у групи за істотними ознаками.

- **порівняння** – це встановлення подібності і відмінності між теоріями та думками науковців.

- **елементи аналізу**.

До групи **практичних методів** у курсовій роботі відноситься комплекс **експериментальних методів** дослідження: спостереження, бесіди та методи опитування. Опис власного педагогічного досвіду з тематики курсової роботи.

Наприклад:

Для розв'язання визначених завдань використовувалися такі методи дослідження: теоретичні: вивчення, аналіз та узагальнення наукової і методичної літератури з проблеми формування граматичної компетенції дошкільнят; теоретичне моделювання процесу формування граматично правильного мовлення, діагностичні: аналіз документації з метою виявлення стану досліджуваної проблеми; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний); статистичні: кількісний і якісний аналіз експериментальних даних.

Найчастіше використовуються наступні методи:

- *теоретичні:* індукція та дедукція, аналіз і синтез; порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація, систематизація; узагальнення, формалізація, моделювання: наочно-образні, вербальні, знакові (символічні) та математичні (перфокарти, графіки) та інші моделі;

- *емпіричні методи:* педагогічне спостереження; усне опитування: бесіда, інтерв'ю; письмове опитування: анкетування, тестування, рейтинг; педагогічний експеримент, узагальнення незалежних характеристик, аналіз документів і продуктів діяльності, узагальнення передового педагогічного досвіду.

Структура роботи – це ті ключові компоненти, з яких складається курсова робота.

Наприклад: курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальна кількість сторінок - .

1.4. **Характеристика теоретичного розділу**

У **першому (теоретичному) розділі** подають огляд літератури з досліджуваної теми курсової роботи. Розділ повинен мати назву, може мати підрозділи, які також мають мати назви. Дотримуючись принципів послідовного та цілісного викладу наукових матеріалів, слід стисло і лаконічно висвітлити ступінь дослідження проблеми у сучасній українській та зарубіжній літературі, зазначивши ті питання чи аспекти проблеми, які необхідно вивчити. Дотримуючись принципів наукової етики, необхідно перевірити відповідність посилань і цитувань. У процесі написання необхідно стежити за коректністю цитувань. У разі прямого цитування, коли дослівно наводиться частина тексту певного джерела, цитований текст подається у лапках; посилання на джерело зазначають відразу після закриття лапок у квадратних дужках, вказавши після коми сторінки, на яких міститься цитата.

Наприклад: «Уміння правильно і грамотно поєднувати слова, складати словосполучення, формувати речення в залежності від ситуації є найважливішою умовою функціонування мови як засобу спілкування. Однак оволодіння лексикою і граматикою мови, що вивчається важливо не тільки для продуктивних умінь в усній і письмовій мові, а й для розуміння мови інших людей при аудіюванні і читанні. Можна грамотно побудувати власне висловлювання, використовуючи досить обмежений набір слів і граматичних конструкцій, але це не гарантує того, що інші люди не будуть використовувати більш складні структури в своїй промові, що може стати серйозною перешкодою для розуміння суті висловлювання, не кажучи вже про тонкощі соціолінгвістичного характеру, що виражаються в можливому підтексті сказаного» [38, с. 139].

Непряме цитування (одна або декілька думок викладаються власними словами, відображаючи головну інформацію близько до цитованого оригінального тексту) супроводжується посиланням на джерело без позначення сторінок.

Наприклад: Мовний розвиток в нормі є успішним, якщо мов- на діяльність знаходиться в зоні оптимальних труднощів, тобто на межі можливостей дитини, і веде за собою розвиток її мовних здібностей ,реалізуючи те, що Л. С. Виготський називав зоною потенційного розвитку. Мовленнєва діяльність, не знаходиться в межах цієї зони, набагато меншою мірою веде за собою розвиток мовних здібностей. Якщо вона проста, то забезпечує лише реалізацію вже наявних здібностей; якщо ж вона надмірно складна, то стає нездійсненною і, отже, також не призводить до формуванню нових умінь і навичок [30].

1.5. Характеристика практичного розділу курсової роботи

У другому (практичному) розділі описують педагогічний досвід роботи з даної проблеми, використовуючи матеріали спостережень, бесід з педагогами, дітьми, батьками. Особливо цінним є опис власного педагогічного досвіду.

Наприклад: Аналіз теоретичних положень і одержаних результатів експериментальної роботи довів необхідність урахування індивідуальних гендерних відмінностей у мовленні дітей дошкільного віку не тільки під час нестимульованого мовлення з метою усунення нелітературних слів, але й на мовленнєвих заняттях для активізації вживання різних граматичних категорій. Статистична обробка кількісного обсягу дитячого мовлення дала змогу з'ясувати причини порушення граматичних норм мови і визначити типові морфологічні і словотвірні помилки в мовленні дітей.

1.6. Характеристика загальних висновків курсової роботи

У висновках коротко формулюють результати, отримані у процесі роботи, викладають основні наукові та практичні результати, аргументуючи кількісними та якісними показниками, зазначають, наскільки підтвердилися робочі гіпотези.

Структура висновків має відповідати висунутій меті та поставленим на початку дослідження завданням.

Наприклад:

Таким чином, важливим завданням, що стоять перед дошкільною установою, чільне місце займає успішне навчання правильної, добре розвиненої

мови. Залежно від того, на стільки багата і правильна мова дитини, тим легше їй висловлювати свої думки, тим ширше їх можливості в пізнанні навколишньої дійсності, набагато змістовніші і повноцінніші стосунки з однолітками і дорослими, тим активніше здійснюється їх психічний розвиток. Зважаючи на дослідження, що було проведено, було встановлено, що граматична компетенція – це здатність індивіда комунікативно доцільно і ситуативно адекватно користуватися граматичними знаннями, навичками і вміннями з метою адекватної реалізації свого мовної поведінки на даній мовою в процесі спілкування.

Загальна кількість висновків має сягати максимально 1,5 стор.

1.7. Характеристика додатків.

У додатках розміщують матеріал, який:

– є необхідним для повноти курсової роботи, але включення його до основної частини наукової роботи може змінити впорядковане і логічне уявлення про дослідження;

– через великий обсяг, специфіку викладення або форму подання не може бути внесений до основної частини (оригінали фотографій, розрахунки, формули, роздаткові матеріали та ін.)

Кожен додаток має свій заголовок і починається з нової сторінки, їх кількість не обмежується. У курсовій роботі додатки розміщуються за необхідністю розкриття змісту курсової роботи.

1.8. Підготовка до захисту і захист курсової роботи

Захист курсової роботи проводиться відповідно до графіку, затвердженого цикловою комісією, в присутності комісії у складі керівника та декількох членів циклової комісії. Роботу необхідно за 3 тижні до захисту подати науковому керівнику для ознайомлення з остаточним варіантом та написання рецензії.

Процедура захисту курсової роботи включає:

- доповідь здобувача фахової передвищої освіти про зміст роботи;
- запитання до автора;
- оголошення рецензії наукового керівника.

1.9. Критерії оцінювання курсової роботи

Оцінка курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою:

- якість виконання курсової роботи – 70 балів;
- захист та презентація результатів дослідження – 30 балів.
- За результатами захисту курсової роботи здобувача фахової

передвищої освіти виставляється оцінка відповідно до нижче наведених критеріїв.

**Орієнтовні критерії оцінювання результатів виконання та захисту
курсової роботи здобувача фахової передвищої освіти
за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС і національною шкалою**

№ з/п	Критерії	Макс. кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1	Якість наукового апарату дослідження (актуальність теми, її відповідність сучасним вимогам, об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження), відповідність темі дослідження, науковість, правильність, логічність викладу.	10	- відповідає повністю; - відповідає неповністю; - відповідає недостатньо; - відповідність відсутня; - науковий апарат не визначений	9–10 7–8 6 1–5 0
2	Аналіз джерел і літератури з теми дослідження, критичне їхнє осмислення	10	- повний, обґрунтований; - неповний; - недостатньо джерел / літератури, критичний аналіз недостатній; - перелік наукових досліджень з теми поданий без відповідного аналізу; - аналіз відсутній	9–10 7–8 6 1-5 0
3	Повнота, науковий рівень обґрунтування розробок і запропонованих рішень: - рівень самостійності роботи; - відповідність змісту назви, поставленій меті та завданням; - адекватність методики дослідження заявленим завданням; - якість інтерпретації результатів дослідження, аргументованість висновків; - наявність власних пропозицій і рекомендацій з предмету дослідження.	20	- повно та обґрунтовано; - недостатньо повно та обґрунтовано; - неповно, непослідовно, необґрунтовано; - незадовільно; - відсутня самостійність (списано) або не відповідає темі	18–20 15–17 12–14 1–11 0

4	Практична цінність розробок і запропонованих рішень	20	<ul style="list-style-type: none"> - висока практична цінність; - практична цінність часткова; - окремі елементи мають практичну цінність; - практична цінність недостатньо доведена; - немає практичної цінності 	<p>18–20</p> <p>15–17</p> <p>12–14</p> <p>1–11</p> <p>0</p>
5	Відповідність курсової роботи встановленим в Україні вимогам до наукових робіт: <ul style="list-style-type: none"> - грамотність, науковий стиль викладу; - відповідність структури, обсягу роботи вимогам; - якість оформлення роботи, якість бібліографічного списку; - культура посилань на використані джерела і літературу. 	10	<ul style="list-style-type: none"> - повна відповідність, висока якість; - недостатньо повна відповідність, достатня якість; - неповна відповідність, недостатня якість; - невідповідність, якість низька, багато мовних помилок; - якість оформлення незадовільна, робота подана з суттєвими порушеннями встановлених термінів. 	<p>9–10</p> <p>7–8</p> <p>6</p> <p>1–5</p> <p>0</p>
6	Змістовність доповіді, презентації та відповідей на запитання членів екзаменаційної комісії та присутніх під час захисту	30	<ul style="list-style-type: none"> - повні, послідовні, логічні, презентація здійснена з використанням мультимедіа; - недостатньо повні, послідовні, логічні; - непослідовно та нелогічно побудова доповідь, недостатньо повні й глибокі відповіді на запитання; - доповідь поверхова, неповні або незадовільні відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії; - знання з теми дослідження незадовільні, відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії відсутні. 	<p>27–30</p> <p>23–26</p> <p>18–22</p> <p>1–17</p> <p>0</p>
	Разом			100

Результати захисту курсової роботи визначаються оцінками: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» за національною шкалою оцінювання та відповідною кількістю балів за шкалою ЄКТС:

Рейтинговий бал за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
75–81	C	
66–74	D	Задовільно
60–65	E	
0–59	F	Незадовільно

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

2.1. Загальні вимоги щодо оформлення робіт

Курсові роботи здобувачів фахової передвищої освіти мають бути виконані з урахуванням державних та галузевих стандартів. Робота виконується українською мовою на одній сторінці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) та оформлюється за такими вимогами: шрифт – Times New Roman 14 пт.; стиль – «Звичайний»; інтервал – 1,5; абзацний відступ – 1,25 см.; вирівнювання – по ширині. Розміри полів: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє – 20, нижнє – 20 мм.

Обсяг курсової роботи складає близько 25-30 сторінок. Нумерація сторінок подається арабськими цифрами без знака №., починається з 2 сторінки, нумерація сторінок курсової роботи, на яких розміщені додатки, не проводиться.

Цифри вказуються у нижньому правому куті.

Титульний аркуш – перша сторінка курсової роботи. Його включають до загальної нумерації сторінок, проте не нумерують.

Кожен розділ слід починати з нової сторінки, відстань між підрозділами, між заголовком і текстом має становити 1 рядок.

У списку використаних літературних джерел подається перелік підручників, посібників, статей із журналів, брошур, довідників, інтернет-посилань і т.д., що використовувались у час виконання курсової роботи (не менше 15 найменувань), який укладається відповідно до вимог оформлення списку бібліографічних джерел.

Список літературних джерел виконують в алфавітному порядку.

Зразки оформлення титульної сторінки та змісту подано у додатках.

Зразок оформлення фрагменту тексту першого розділу курсової роботи

РОЗДІЛ 1. ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІВ КЕРІВНИЦТВА ДЛЯ КОМУНІКАЦІЇ КЕРІВНИЦТВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

1.1. Стиль керівництва керівника закладу освіти як актуальна проблема педагогічної науки та практики

Питання вибору ефективного стилю керівництва особливо гостро постало в останні роки. Безперечним залишається той факт, що особистість директора школи має вплив на інші особистості. Сухомлинський В. О. вважав, що директор школи, перш за все, має бути прекрасною людиною: «Перша, найголовніша і найважливіша якість, без якої педагог не може бути директором, – це глибока любов до дітей, органічна потреба в дитячому колективі, глибока людяність і здатність проникнути в духовний світ дитини...» [24, с.31]. Наочним прикладом ставлення директора школи до демократії і правопорядку, який у повній мірі проявляється в процесі управління загальноосвітніми навчальними закладами, є стиль його роботи. Стиль керівництва – соціально-психологічний феномен. У процесі управлінської діяльності директора школи він виконує важливі

адаптаційні функції, зокрема:

- сприяє подоланню суперечностей між особливостями керівника та вимогами діяльності, яку він здійснює;
- впливає на успішну взаємодію з оточенням (конкретним соціумом, освітнім колективом).

Стиль керівництва – це система методів, прийомів і засобів, які домінують в управлінській діяльності керівника, а також індивідуальні особливості їх вибору та застосування. Під стилем розуміється манера поведінки керівника стосовно підлеглих, що дозволяє вплинути на них і змусити виконувати те, що в даний момент потрібно.

Зразок оформлення фрагменту тексту другого розділу курсової роботи

РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІВ КЕРІВНИЦТВА ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОМУНІКАЦІЇ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ З ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ

2.1. Класифікація стилів керівництва як важливої системи комунікації керівника закладу освіти

Необхідність дослідження стилів керівництва у сучасних закладах освіти впливає з практичних потреб. Досвід і соціально-психологічні дослідження показують, що найбільш високих результатів у роботі досягають ті керівники, які сформували оптимальний стиль діяльності, відповідний до даних конкретних умов. Як показали до-слідження, оптимальний стиль керівництва закладом освіти полягає у пристосуванні діяльності керівника до особливостей його особистості, з одного боку, і до об'єктивних умов діяльності – з іншого. Так, один керівник може впливати на керованих переважно за допомогою економічних методів, інший – своїми непохитними, жорсткими вимогами, третій – заохоченням та розумінням, четвертий – особистим прикладом, п'ятий – покараннями, примусами тощо.

Головна особливість стилю керівництва полягає в тому, що всі його складові утворюють щось ціле. Успіх у роботі досягається не стільки досконалістю окремих прийомів і методів роботи, скільки їх функціональним співзвуччям: ефект психологічного впливу на вчителів, одержаний за допомогою одних засобів і методів діяльності керівника, нарощується завдяки іншим особливостям його роботи. Всі компоненти стилю формують одну і ту ж мету, посилюючи управлінський ефект один одного.

Зразок оформлення малюнків

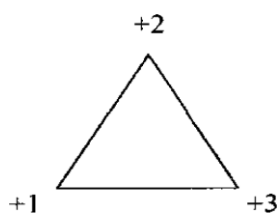

Рис. 2. 1. Система стосунків у мотивації

Зразок оформлення таблиць

Таблиця 2. 1

Характерні риси класичних стилів керівництва

№	Критерії	Авторитарний	Демократичний (гуманістичний)	Ліберальний (анархічний)
1	Постановка цілей	Цілі визначає керівник	Цілі – результат групового рішення за підтримкою керівника	Повна свобода для прийняття індивідуальних та групових рішень, мінімальна участь керівника
2	Розподіл завдань	Всі завдання надає керівник, при цьому співробітник не знає, яке завдання він отримає в наступний раз	Встановлює певний порядок розподілу робіт. В залежності від побажань співробітника керівник може надавати раду та пропонувати інше завдання.	Керівник надає необхідні матеріали та за проханням співробітника надає інформацію.
3	Оцінка праці	Керівник особисто нагороджує та наказує працівників, але сам у трудовому процесі участі не приймає.	Керівник прагне використовувати об'єктивні критерії критики та похвали, намагається безпосередньо приймати участь у роботі групи.	Керівник надає окремі спонтанні коментарі, регулювання та оцінка групової роботи відсутні.
4	Трудова атмосфера	Висока напруга, ворожнеча	Свободна, дружня атмосфера	Атмосфера свавілля окремих співробітників
5	Групова згуртованість	Покорне, беззаперечне підкорення	Висока групова згуртованість, низька текучість	Низька групова згуртованість
6	Интерес до завдань, які виконуються	Низький	Високий	Мінімальний

7	Інтенсивність (якість) роботи	Висока інтенсивність	Висока оригінальність результатів	
8	Готовність до роботи	При відсутності керівника перерва у роботі	При відсутності керівника продовження роботи	Перерви у роботі за бажанням
9	Мотивація праці	Мінімальна	Висока мотивація кожного працівника та групи в цілому	Мінімальна

Зразок оформлення списку використаних джерел

Література у списку використаних джерел подається за алфавітом прізвищ авторів або заголовків: повну і правильну назву літературного джерела можна знайти на відповідній картці бібліотечного каталогу або на другій чи останній сторінці книги. Спочатку наводиться література українською (кирилицею), а потім джерела, набрані латинським шрифтом.

В Україні діють два затверджені Національні стандарти, що відповідають за оформлення бібліографічної інформації в курсовій роботі.

1. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с.

Це регламентуючий документ для оформлення бібліографічних списків, списків використаної літератури, списків літератури в курсових роботах тощо.

2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.

Цей стандарт є регламентуючим документом для оформлення бібліографічних посилань та бібліографічних списків посилань у курсових роботах. Він установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання й розміщення в документах. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації. «Список

використаної літератури» (як частини довідкового апарату) наводять у формі бібліографічного запису (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006).

Згідно із [наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40](#) (zareestrovano в Мін'юсті 3 лютого 2017 р. № 155/30023) МОН України спростило вимоги до оформлення списку використаних джерел. Зокрема, на вибір можна використовувати Національний стандарт України

[«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015»](#) або один із стилів, віднесених до [рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій](#), які є загальнозживаними в зарубіжній практиці оформлення наукових робіт.

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Андріяш В. Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с. 2. Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Алерта, 2012. 216 с. 3. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с. 4. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів : Тріада плюс, 2004. 392 с. 5. Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с. 6. Федорова Л. Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті-1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.

<p align="center">Два автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 2. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 3. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с. 4. Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України : монографія. Харків : Еспада, 2004. 192 с. 5. Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах : практич. посіб. Харків : Право, 2011. 136 с.
<p align="center">Три автори</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с. 2. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 3. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с. 4. Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.
<p align="center">Чотири і більше авторів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження : монографія. Харків : Юрайт, 2013. 288 с. 2. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 3. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с. 4. The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY : Columbia University Press, 2010. 256 p.

<p>Автор(и) та редактор(и)/упорядники</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України : навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 624 с. 3. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків : Право, 2011. 656 с. 4. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с. 5. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.
<p>Без автора</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с. 2. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с. 3. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Генеза, 2004. 736 с. 4. Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с. 5. Twenty-four hours a day. Miami, FL : BN Publishing, 2010. 400 p.
<p>Багатотомні видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с. 2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінології. 424 с. 3. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.
<p>Частина видання</p>	

<p style="text-align: center;">Книги</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169. 2. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197. 3. Наумов М. С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. <i>Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки</i> : монографія / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків, 2014. С. 213–241. 4. Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
<p style="text-align: center;">Тези доповідей, матеріали конференцій</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.

<p style="text-align: center;">Статті із продовжуваних та періодичних видань</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. <i>Збірник наукових праць «Політологічні студії»</i>. 2011. № 2. С. 54–65. 2. Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 3. Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. <i>Вища школа</i>. 2017. № 5–6. С. 48–55. 4. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. <i>Політичний менеджмент</i>. 2006. № 5. С. 3–17. 5. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 6. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 7. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108. 8. Dalton R.J. Comparative politics of the industrial democracies: from the Golden Age to island hopping. <i>Political Science</i>. 1991. № 2. P. 15–43.
Інші видання	
<p style="text-align: center;">Законодавчі та нормативні документи</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 4. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р.

	№ 40. <i>Офіційний вісник України</i> . 2017. № 20. С. 136–141.
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с. 2. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Проточність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. <i>Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України</i>, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. <i>Харьков : ННЦ ХФТИ</i>, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. Центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014.

	15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).
Електронні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі <i>Бібліотечний вісник</i>. 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2017). 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua/ (дата звернення: 12.10.2017).

<p>Автореферати дисертацій</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 2. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 Харків, 2010. 36 с. 3. Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.
<p>Дисертації</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Євдоченко О.О. Європейське бізнес-середовище в розвитку міжнародної економічної діяльності : дис... канд. екон. наук : 08.05.01 / Київський національний економічний ун-т. Київ, 2005. 235 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с. 4. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.

Правила цитування використаних джерел

У процесі написання необхідно стежити за коректністю цитувань. У разі прямого цитування, коли дослівно наводиться частина тексту певного джерела, цитований текст подається у лапках; посилання на джерело зазначають відразу після закриття лапок у квадратних дужках, вказавши після коми сторінки, на яких міститься цитата.

Наприклад: На думку В. Я. Титаренка, внутрішньо сімейні відносини являють собою провідний компонент сім'ї, оскільки «... сім'я ... є конкретною системою зв'язку та взаємодії між її членами» [Титаренко, 2006, с. 221].

Непряме цитування (одна або декілька думок викладаються власними словами, відображаючи головну інформацію близько до цитованого оригінального тексту) супроводжується посиланням на джерело без позначення сторінок.

Наприклад: Л. Б. Шнейдер вважає, що сім'я – це системно-функціональне об'єднання емоційно-близьких та значущих людей на основі подружніх, родинних та батьківських стосунків [Шнейдер, 2009].

Зразок оформлення додатків

Додатки оформлюють як продовження роботи на наступних її сторінках після «Списку використаних джерел». Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додатки розміщують у порядку появи посилань у тексті курсової роботи.

Додаток оформлюється за схемою:

- справа зверху слово «ДОДАТОК» та літера, що його позначає (додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки **за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**);

- під ним посередині назва додатку;

- основний текст додатку.

В основному тексті курсової роботи слід здійснювати посилання на додатки (якщо вони є). Наприклад, «див. додаток А» або «результати даної методики відображено у додатку В».

2.2. Вимоги до наукового тексту

Для наукового тексту характерні смислова завершеність, цілісність і зв'язність думок, наявність спеціальної термінології. Завдяки спеціальній термінології з'являється можливість у короткій та лаконічній формі наводити розгорнуті визначення і характеристики наукових фактів, понять, процесів, явищ. Для наукового тексту, що висвітлює складну аргументацію і виявляє причинно-наслідкові відношення, характерні складні речення різних видів з чіткими синтаксичними зв'язками. У зв'язку з цим, у наукових роботах здобувачів фахової передвищої освіти доцільно використовувати певні фрази та словосполучення, які посилюють науковість викладання думки.

В актуальності роботи пропонується використання таких фраз

- На початку III тисячоліття в Україні у зв'язку зі значними трансформаціями у соціальній сфері сталися радикальні зміни ...
- У зв'язку з цим зростає роль і посилюється інтерес дослідників, зокрема до проблем...
- Аналіз наукової літератури показав, що ця проблема останнім часом викликає значний інтерес дослідників, про що свідчить значна кількість досліджень і публікацій з питань ... (наприклад, особливостей мотивації дітей ... віку)
- Як вітчизняними, так і зарубіжними дослідниками проблема ... (наприклад, особливостей мотивації навчання) вивчалася на різних вікових етапах
- Низку праць присвячено дослідженню взаємозв'язку ... (наприклад, мотивації навчання) та ... (наприклад, рівня навчальної успішності)
- Різнобічні сучасні наукові спостереження свідчать, що у певні моменти...
- Водночас результати досліджень залежності між особливостями ... та ... не надають цілісної інформації про особливості ...
- Проблема ... є однією з традиційних проблем класичної та сучасної

педагогіки. У різних ... концепціях розкрито загальні У теперішній час виникає необхідність дослідження...

- Тенденції ..., як правило, залишаються поза увагою дослідників
- Не дослідженим залишається питання про...
- Усе це зумовлює необхідність ...
- Для наукового осмислення цієї проблеми на сьогодні є всі необхідні умови
- Вивчення особливостей ... відноситься до найважливіших недостатньо розроблених питань сучасної педагогічної науки
- Недостатня теоретична вивченість ..., з одного боку, і надзвичайна актуальність проблеми ... у сучасній практиці зумовили вибір теми дослідження: «...»
- Можна без перебільшення сказати, що на даний момент проблема ... аналіз її змісту і ролі ... стають особливо актуальними.

У теоретичному розділі доцільним є використання таких фраз

- У першому розділі розглядаються концепції вітчизняних та зарубіжних науковців, у яких поняття ... вивчається ...
- За наявності різних поглядів на структуру, головні чинники ..., позиції вчених узгоджуються у трактуванні її вихідних положень
- Проте вчені вивчають...
- На особливу увагу заслуговує вивчення...
- Висвітлюється стан розробки досліджуваної проблеми у науковій літературі, розкрито ...
- Стверджується, що ...
- Розкрито змістовну сутність поняття «...»
- Роботу присвячено аналізу різноманітних підходів до визначення і сутності ...
- У теорії... розкрито й узагальнено...
- У роботі подається характеристика процесу ..., розглядаються..., аналізуються особливості розвитку...
- Теоретичний аналіз літератури з проблеми дослідження ...свідчить, що на сьогодні немає єдиної наукової концепції...
- У своєму дослідженні вчений виходив з того, що ...
- Вітчизняний досвід дослідження ... презентований концепціями...
- Здійснений аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури до- зволив встановити багатоваріантність та багатоаспектність поняття ...та його специфічних ознак
- Встановлено, що у рамках уявлень вітчизняних дослідників про ..., пріоритет надається ... розглядається вченими як...
- Теоретико-методологічні підходи до вивчення ... дають змогу розглядати її як...
- Це підтверджується висновками досліджень...
- На думку...
- Пропонується розглядати...

- У роботі проаналізовано ...
- Дослідники класифікують ці підходи по-різному. Так, наприклад ...
- Автор пише, що...
- Автор підкреслює, що...
- Автор зазначає, що ...
- Учений наголошує, що...
- Низка досліджень (О. М. Іванов, С. Д. Петров) свідчать, що ...вік є важливим періодом для формування...
- На значущість цієї проблеми вказував О. М. Іванов, який стверджував, що...
- ...зазначається з цього приводу у статті
- Досвід вивчення тенденцій ... у педагогічній науці ґрунтується на ...
- Вивчення функціонування ... вплетене у логіку досліджень ...

Фрази для характеристики теоретико-методологічних основ дослідження, його методів та організації

- Ми дотримувалися точки зору, згідно з якою...
- Вихідним положенням дослідження ...стала концепція О. М. Іванова, згідно з якою...
- Вивчення ... здійснювалося у межах підходу, і передбачало дослідження розвитку ... у системі...
- Саме тому площиною першого етапу дослідження стало вивчення особливостей динаміки ...
- Саме тому у дослідженні вивчалися особливості розвитку показників системи...
- Отже, тісний взаємозв'язок і взаємозумовленість ... і ... виступили одним із основних показників, що визначають особливості...
- Ми виходили з положення О. М. Іванова про те, що вивчаючи ..., важливо з'ясувати...
- ... не піддавалося спеціальному вивченню. Саме тому у нашому дослідженні одним із завдань було розкриття ...
- Вивчення особливостей ... здійснювалося з урахуванням наведених нижче теоретичних положень
- У процесі дослідження ... визначалися ...
- З цією метою у дослідженні використовувалися такі методи...
- Аналіз особливостей ... вимагав більш детального дослідження причин виникнення деструктивних тенденцій ...
- У процесі дослідження передусім встановлювалося...
- ... не піддавалося спеціальному вивченню, тому зазначена проблема стала предметом цього етапу дослідження
- У свою чергу, ...
- Окрім зазначених вище показників ..., нами проаналізовано...
- При цьому ми спиралися на відоме розуміння... як...
- Провідним положенням даного дослідження є наявність взаємозв'язку між...

- На особливу увагу заслуговує...
- Незважаючи на те, що дана проблема знайшла своє висвітлення у низці наукових праць, деякі аспекти означеної проблематики, пов'язані з ..., залишились недостатньо дослідженими. Тому особливої уваги потребує...
- Потребує поглибленого вивчення питання...
- Методологічним підґрунтям побудови даної системи виступають фундаментальні положення вітчизняної та зарубіжної педагогіки, головними з яких є: ...
- Лишаються нечітко визначеними зміст і структура...

У загальних висновках доцільно використовувати такі фрази

- У роботі представлено узагальнення та наукове вирішення проблеми ..., що виявляється у розкритті й уточненні сутності і специфіки ...
- Узагальнення результатів теоретичного аналізу ... дає змогу вказати на низку принципів моментів...
- Результати аналізу засвідчили наявність різноманітних підходів до визначення проблеми...
- На основі узагальнених теоретичних даних уточнено поняття...
- Можна констатувати, що на сьогодні, незважаючи на значну кількість наукових даних, проблему ... вивчено недостатньо
- На підставі проведеного теоретичного аналізу ... приймаємо такі концептуальні положення: ...
- На основі положень, що утвердилися у педагогічній науці про ... , зроблено висновки про те, що...
- Аналізуючи загальний стан проблеми ..., необхідно відзначити, що існуючі підходи не дають можливості певною мірою визначити ...
- Теоретичний аналіз літератури з проблеми дослідження свідчить, що на сьогодні немає єдиної концепції...
- З наведених теоретичних і методологічних положень видно, що накопичено вагомий матеріал з проблеми...
- У результаті проведеного дослідження встановлено...
- У становленні ... мають місце відмінності залежно від рівня ...
- Подальшу перспективу роботи вбачаємо у ...

*Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи
(ОПС фахового молодшого бакалавра)*

**Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Кадіївський педагогічний фаховий коледж
Державного закладу «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»**

Циклова комісія соціально-педагогічних і музичних дисциплін

КУРСОВА РОБОТА

Назва навчальної дисципліни

ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Здобувача (-чки) фахової передвищої освіти 2 курсу, групи 201 ДО (201 СР) напрямку підготовки: 012 Дошкільна освіта (23 Соціальна робота) спеціальності: 012 Дошкільна освіта (231 Соціальна робота)
Тараса ТАРАСЮКА

Керівник:
Ім`я, ПРИЗВИЩЕ

Національна шкала
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Лисичанськ
2021-2022 н.р.

ДОДАТОК Б

**Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи
(ОКР молодший спеціаліст)**

**Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Кадіївський педагогічний фаховий коледж
Державного закладу «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»**

Циклова комісія соціально-педагогічних і музичних дисциплін

КУРСОВА РОБОТА

Назва навчальної дисципліни

ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Здобувача (-чки) освіти 4 курсу,
групи 41 СР (41 ДО)
напрямку підготовки: 23 Соціальна
робота (012 Дошкільна освіта)
спеціальності: 231 Соціальна робота
(012 Дошкільна освіта)
Тараса ТАРАСЮКА

Керівник:
Ім`я, ПРИЗВИЩЕ

Національна шкала
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії:

(підпис)	(прізвище та ініціали)
(підпис)	(прізвище та ініціали)
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Лисичанськ

2021-2022 н.р.

*Зразок оформлення змісту курсової роботи***ЗМІСТ**

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІВ КЕРІВНИЦТВА ДЛЯ КОМУНІКАЦІЇ КЕРІВНИЦТВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ З ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	5
1.1. Стиль керівництва керівника закладу освіти як актуальна проблема педагогічної науки та практики.....	5
1.2. Комунікативна компетентність керівника та її значення в управлінні персоналом.....	12
РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІВ КЕРІВНИЦТВА ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КОМУНІКАЦІЇ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ З ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ	17
2.1. Класифікація стилів керівництва як важливої системи комунікації керівника закладу освіти.....	12
2.2. Використання ефективних форм та методів підготовки керівників закладів освіти з метою формування їх стилю керівництва.....	25
ВИСНОВКИ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
ДОДАТКИ	33